

מסתבר שהחברת האמורה היא באידיש, "א פאלק אין הימל" (אמה שבשמים), ריבעון שהוקם מפרסם זה למעלה מ-25 שנה, כמטרה: "להוסיף את יתרונם של היהודים על-פני אומות אחרות (47)... המספר מצ' טרף לוקן במלאכת מכירת הריבעון באסיפות יהודיות, תוך הצגת העניין הישראלי מזווית אחרת: "ניספח התרבות של שגרירות ישראל קנה ממני חוברת וסירב לקבל עודף מחמישים פנס. ניכר היה שהוא גא מאד כנרבעותי (50)..."

הצעיר שוב מביא את הזקן לחדרו, ופותח בפניו לראשונה את תיק הרישומים שהוא רוש, כאשר מרבית הרישומים הם של גופה של סוחרת-עתיקות שעמיה נהג לתנות אהבים. כעבור עיון מעמיק, מתרגש הזקן ומחבק את הצעיר: "לא ידעתי, לא יכולתי לנחש (57)..."

והוא מסיק שיש שניים בחופת-העולם, הם נעים בחזרה לחדרו של הזקן, וזה פותח ארונותיו לפני הצעיר, הרואה בהם: "מאות מיצירותיהם של האכספרסיוניסטים הי גרמנים... רישומים עתיקים, איטלקים וגרמנים, מן המאה ה-14, ה-15, ה-16 וה-17 (59)... עד שהוא מגלה רישום של ליאונרדו דה-וינצ'י, ותגובתו היא: "שכתי ונעשיתי מת, פנר מתהלך בארצות החיים, בארצות שגורלן נחרף, מפני שהן מושכות פגרים שכמותי (59)..."

זהו כיוון-המחשבה בצעיר המתפתח משלב זה ואילך. למרות שהזקן מבשר לו שבכוונתו להוריש לו את אוסף-האמנות שלו — הרי מחשבות והיגיונים על מהות החיים והאמנות מחליפים את חלום, הבית וגדר הלבנים הי אדומות שלו. מחלה פוקדת את הזקן, והצעיר משמשו.

אחרי החלמת הזקן יוצאים השניים, והצעיר מספר לזקן מעשיה על קדר סיני המחפש עותק של ספל שאותו צר, ותוך כדי נודו מוקיין הקדר, ומצא את העותק לאחר תלאות בהשתקפות סילו במים. כך מסתבר ש-הזקן משמש עצמיר כמראה, כהעתק, והזקן אומר: "ספור אתה שאני ואתה הננו אותו האיש?..."

כחודש יוני יוצאים הזקן והמספר עם בקבוק יין "שלוס האמרשטיין" (שם המזכיר את שמו של תמוז טרם שיעבור), והזקן חושף את משמעות "מישלי ה-בקבוקים" כשהוא מדבר בבזו על תקופתו, שבה עושים בקבוקים ל"שימוש חד-פעמי". טענתו היא שכך משמיי דים את התרבות, ולדעתו: "יש רק דבר אחד שהוא חד-פעמי, וזה האדם עצמו (75)... אם הבקבוקים הפקר, אז גם האדם הפקר (77)..."

שניהם מגיעים לביתה של סוחרת-העתיקות, והזקן מספר לה את פשר מועקת חייו של הצעיר, מועקתו היהודית, שאותה הוא ממשיך לתחושות של ילד שגזלו ממנו את הכדור: "...עד שיום כהירי אחר הוא ראה את החירות כהושג יד; את החירות כפי שהוא מבין אותה: מאות, אלפים, מיליונים של כדורים. כולם שלו. למה הוא דומה? לשיכור שביזבז כל הונו על יין, ועכשיו מצא שהוא בעל אוצר של בקבוקים ריקים, ואם ימכור אותם, יתעשר... ואם האלים אהבים אותו, יבין סוף-סוף שאם ימכור את הבקבוקים, יוכל לקנות בקבוקים אחרים. זה הסיפור, אבל יש לו גם אפילו, והאפילו נוגע ליהודים כילכד. כל אדם מתפקס בכך שהוא שגא כריון מסויים, שגול את כדורו, ולוהם כאנשים

המכוימים מאד שהצרו את צעריו. לא כן היהודי. לגביו כל העולם הוא בריון ואויבים (84)..."

וזה המשלה גלויה ובוטה על ישראל, הניזונה מ-בקבוקים ריקים והממתנה לאהבת האלים. והזקן מסיים את משלו: "האיש שוב לא יהיה אותו איש שהיה, והבקבוקים שוב לא יהיו בקבוקים, אלא מורשת עם מופרה-השכל, שהרי כיום מן הימים יבואו מחפשי-בקבוקים וירדו אל תחתית הנהר למצוא איצרות..."

המספר מבין זאת כצוואת הזקן בקשר לעתיד אוצרות-האמנות שלו. הזקן אזור כוח עד להוצאת הגיליון הי אחרון של ריבעון, ובה, רשימה ראשונה של אנשים מפורסמים, שהם יהודים, אבל מקובל — בטעות — לראותם כלא-יהודים."

הזקן מת. המספר מכניס בשני ארונות-עפרת את אוצרות-האמנות של הזקן ומשליך אותם לתמוז, כמורשת ללודות הבאים, שימתינו ליום שבו, "יבואו מחפשי-בקבוקים וירדו אל תחתית הנהר למצוא אוצרות..." אלף שנים יום אמול כל יעבור. המספר הוא אופטימי, למרות מצב העולם, היהדות, ושאלותיו, והוא נזכר בבדיחה שהזקן סיפר לו: "נביא היה כארין, שהטיף לבני-האדם לכלות מן העולם ולהיספות; ואימנם פסקו הנברים מלדעת את הנשים ותינוקות לא נולדו עוד. ואחר-כך מתו הזקנים והזקנות, ורק הנביא לבדו נותר כארין. אז קם ללכת אל קצה הצוק, אשר ממנו יטיל את עצמו אל התהום. ובלכתו אל קצה הצוק — מה עיניו רואת? ... של קופים, מלמדים יריהם להעלות אש כעצים (102)..."

ייסורי אדלר הצעיר

החוויה הישראלית

אומנויות בזמנים קשים

תולעי תרבות

תהליך השתעבדותה של השירה העברית בתקופה האחרונה למוסכמות לשוניות וצורניות, המוכתבות לו מטעם של מרצים ומבקרי-סיפורות, הביא לאיבוד אימנות השירה ואמוץ הקלה במשוררי.

בשירה העברית שנוצרה בעשור האחרון בולטים האישישראליות, והיעדר תמצית כלשהי של רגשות וננות. המשוררים חדלו להתייחס בחיבתם וחיהם. והפכו פקידים, ושירם הפכה לפקידות.

בימים אלה ראה אור קובץ-שירים צנום "שמחברו, רון אדלר (נולד: 1957) התאבד בדמיימיו, בעת שירותו הצבאי. למרות גילו הצעיר בולטת שירתו של רון באמינות, טהר ונכות רבים יותר מאלה של המשוררים-המקצוענים. הוא מתייחס, תוהה ושואל שאלות מאד-יקומיות — ואינו חותר למציאת פיתרונות מתוחכמים. יש בו שירים שבהם דומה כי רון משמש פה לדור צעיר ועצור, שטרם הביא עצמו לידי ביטוי סיפורית-תרבותי, ושירה זו מציגה מעט ממועקותיו ומיסוריו של דור זה.

עולמו של רון אדלר חסר יומרות וצניחות-יילשוין. אין הוא מאפר את נוף הילדות שלו, או את לובייה-התבגרות שהביאוהו לקסד את חייו. הוא מלא אהיות לגבי כל אשר מצפה לו בחיים. לרון אדלר אין יומרות צנינות שבעזרתן נהגים בנייגילו לכסות את רגשותם. יש לו חלומות-בלהה, שמקרם בשואה שבה לא היה. יש שירים שלו המעלים צמרמורת בשעת קריאתם. הוא פשטני ואינו מתוכח, אלא כותב שירים, המהווים כרוניקה של כל אשר עבר עליו והביאו לעשיית מעשהו. וזהו תמונה של התבגרות רגישה של פרט בארץ-הקודש.

המחוססת — שבה החוויה הקולקטיבית אינה מותרת הבה לפרט. שירתו של רון אדלר מלאה גם ברעיונות-נוצרים על עצמו, על הסובב אותו — על הכל — והוא אינו מתאמץ להסתיר את אי-האפ-שרות שלו לגבש בעולם הזה חיים עבור פרט אחד ורגיש.

רון אדלר יודע בייסוריו מה שממתין לו, והוא כותב: "שולקים מפסבי. / דא אומרים מילה / לא מעירים הערה / וחושבים שאני לא מרי גיש. / את המידחמה והתחרות / שדכם ושני / רק הזמן והמקום / רק הים וההרים / רק כדור או ריי מון / רק עשב צעיר ליד מצבה / רק הם יפתרו..." שורות כאלה מהוות כתבי-אישום של פרט כלפי חברה שלמה הסובבת אותו, ומיסרת. זהו "אני מאשים" של צעיר, של פרט, שהמשוררים הבוגר

רון אדלר
פה לדור עצור

ריס ממנו לא השכילו להעלות.

מעמוד לעמוד, כמו בחלום-בלהות, רודפים דימויים של עולם שנחרב, ביקוש אהבה, ושאר ייסוריו של רון אדלר, שכותב באחד משיריו את משא יגינו:

אני אתן לך
ערמות אפסה בחוצות ערים
נחרות כיוב זורמים לים
התולים רעבים והטפנים
עכברים נושאי מחלות
ומגיפות שחורות
הפושטות ללא רחם
ולוקחות את קורבני
מכל יוד אשה
אני אתן לך מטורפים
המנהיגים עמים
אני אכרין
ואת תתני לי...

בשם כל הכאבים, מאת רון אדלר, ספריית פועלים, 68 עמודים.

המועצה הישראלית לתרבות ולאמנות, בהנהלתם של לאה פורת וד"ר יוסף מכמן-מלקמן, מחלקת סכום המתקרב השנה ל-140 מיליון לירות ישראליות. כהשקעה שאינה נישאת כל פרי תרבות.

בימים אלה פורסם בלונדון הדו"ח הכספי השנתי של המועצה לתרבות ולאמנות הבריטית, ההוצאה הכללית לתמיכה באומנויות בבריטניה הגדולה מגיעה ל-22 מיליון לירות שטרלינג *.

מתוך הסכום הנ"ל מוקצבים שמונה מיליון ל"ש לאופרה, לבאלט המלכותי, לתיאטרון הלאומי בלונדון ולתיאטרון השקספירי בסטראט פורד על נהר אבון. יתרת הסכום מושקעת ביוצרים צעירים שלא עברו את גיל 35 ובמפעלי תרבות שונים, שלא בריכוזים התרבו-תיים הגדולים של אנגליה. בישראל מושקעים 80% מכספי המועצה בתל-אביב ובירושלים.

לדו"ח הבריטי מצורף הסבר מקיף בו משתדלים ראשי המועצה לתרבות ולאמנות הבריטית, לקבוע עקרונות של המשכיות התרבות והיצירתיות. בחברה הנתונה במשבר כלכלי, שאינו פחות חמור מזה בו נתונה החברה הישראלית.

השוואה מעין זו מעלה מחדש את הצורך בקביעת מדיניות הולמת את צורכי החברה הישראלית במועצה לתרבות ולאמנות ואת הצורך ביצירת מוסד ציבורי שיפקח על הנועשה בין תחליה המוגנים של המועצה מעינא בישא של קהל צרכני התרבות.

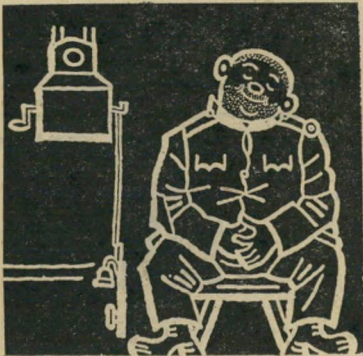
- סמינר הקיבוצים (25,000 ד"י).
- מבקר ז'בוטינסקי (160,000 ד"י).
- ארכיון לחינוך יהודי (15,000 ד"י).
- בית גורדון, דגניה (40,000 ד"י).
- מועדון "מילוא" (מפא"י) (20,000 ד"י).
- קרן השתתפות בנסיעות לחוקי-דארין (693,500 ד"י).
- ההסתדרות (5,000,000 ד"י).

ועוד.

שלושת המוסקטרים

בחטף

במישפט שהתנהל בין הסופר קן קייזי למפיקי הסרט קן הקוקיה, שהוסרט על-פי סיפורו, תבע קייזי 4% מסך-כל ההכנסות של הסרט. לאחר מערכה מישפטית התפשרו הסופר והמפיקים על 2% תמלוגים. המסתכמים עד כה ב-4 מיליון דולר. תרגום עיברי מלא של החייל האמין שווייץ, מאת הסופר הצ'כי ירסולב האשק, מצוי בשלבי תרגום בידי חיים איזק ורות בונדי. ראוי לציין כי הגירסה הקיימת כיום בעברית היא מקוצרת ומסורסת. ● בגירסה המסורסת של הספר האוטוביוגרפי סוסטץ מאת יורם קניוק עומדת אמו הקשישה של קניוק לגלם את תפקיד אמו של קניוק. ●

שווייץ (ציור של יוזף לאדה)
גירסה בלתי-מסורסת

משורר תל-אביבי בולט הגדיר את הופעת המבקר מנחם פרי, המשורר מאיר ויזל, טיר ומשה שמיר (שרי-החינוך-והתרבות המיועד בממשלת-הצ'ללים של הליכוד) בערב שירה בירושלים כ, שלושת המוסקטרים של אגודת הסופרים. ● משא, מוסף דבר ל-סיפורות, זכה בעורך אלמוני, איתן כן-נתן, אשר מייד עם כניסתו למשרה נקט עמדה חד-משמעית ומוגדרת בזכות אנשי כתב-העת סימן-קריאה. לצים הציעו לכנות את מדור הסיפורות של דבר: משא — מוסף סימן-קריאה לסיפורות. ● לאחר הצלחתו הסרת-התקדים של הירחון פרוזה מצויים לפחות עוד שלושה ירחונים לסיפורות ב-שבלים שונים של תיכונן. על אחד מהם ידוע כי בראשו יעמוד כן-ציון תומר, לשעבר "יועץ שרי-החינוך-והתרבות לסיפ-רות". השמועה טוענת, כי תומר וירחונו מתכוונים למלא את התפקיד שבעבר מילא הירחון מושג, שנסגר החודש.

Advertisement for 'Be'er Yehoshua' (באר יהושע) featuring a large graphic of a man's face and text promoting a collection of stories and poems.